

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน กับ การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา : เจตนารมณ์ ขอกฎหมาย ขอเท็จจริงและสิ่งที่ได้รับ

● นำเสนอเมื่อ 2 ต.ค. 2562

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน กับ การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา : เจตนารมณ์ ขอกฎหมาย ขอเท็จจริงและสิ่งที่ได้รับ

จากการที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๔
กำหนดว่าผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพควบคุม
ต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด นั้น
คุรุสภาซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพและออกใบอนุญาตให้กับผู้ประกอบวิชา
ชีพ จึงได้ออกขอบังคับคุรุสภาว่าใบอนุญาตประกอบวิชา ชีพ พ.ศ. ๒๕๔๗
และขอบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘
ให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖
โดยกำหนดเงื่อนไขด้านมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ว่าต้องมีคุณสมบัติ (๑) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน (๒)
การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ
ถึงแม้จะมีการออกขอบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครุมาแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายฉบับ
แต่ก็มิได้มีการแก้ไขในคุณสมบัติ ๒ ขอดังกล่าวข้างต้น
เป็นการยืนยันว่ามาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพต้องมีทั้งการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและปฏิบัติการสอนในสถาน
ศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ซึ่งหมายถึงสาขาวิชาเอกของนักศึกษาแต่ละคน เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา
ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์
(หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขาหรือสาขาวิชา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา
นำไปจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้คุณภาพของบัณฑิต
มีมาตรฐานใกล้เคียงกันและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
๒๕๕๒ ภายใต้แนวคิดที่ต้องเป็นหลักสูตรบูรณาการ และอิงสมรรถนะมากกว่าหลักสูตรอิงเนื้อหา
เน้นสมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาผู้เรียน
มีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
ให้โครงสร้างหลักสูตรมีความยืดหยุ่น
สถาบันผลิตครูมีอิสระในการสร้างหลักสูตรผลิตครูที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์และสภาพบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา
สะท้อนอัตลักษณ์ของผู้เรียน รวมทั้งความต้องการของผู้เรียน
ให้ครอบคลุมทั้งการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการ
การพัฒนาครูประจำการและนอกประจำการ

ในหลักสูตรวิชาชีพครู (มคอ. ๑) กำหนดโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย ๓ หมวดวิชา ได้แก่ ๑)
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เรียนไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต ๒) หมวดวิชาเฉพาะด้าน (ไม่น้อยกว่า ๓๔ หน่วยกิต)

ประกอบด้วยวิชาชีพครูที่เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ไม่น้อยกว่า ๒๒

หน่วยกิต และปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาอีกเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต และรายวิชาเอกของแต่ละสาขาไม่น้อยกว่า ๖๐-๘๐ หน่วยกิต ขึ้นอยู่กับว่าเป็นหลักสูตรวิชาเอกเดี่ยว เอกคู่ หรือวิชาเอก-โท และ ๓) หมวดวิชาเลือกเสรี อีกไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต

ซึ่งในหมวดวิชาเฉพาะด้านจะประกอบด้วยวิชาชีพครูที่กำหนดมาตรฐานความรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา คานิยม อุดมการณ์ และจิตวิญญาณความเป็นครู คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู หลักสูตรและวิทยาการ การจัดการเรียนรู

ความรู้ตามกรอบ TPCK แนวคิด STEM ความรอบรู้ด้านดิจิทัล การวัดและประเมินการศึกษา ทักษะการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการเรียนรู้สามารถบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรรายวิชา

กิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติและสภาพบริบทของผู้เรียนที่แตกต่างกัน เน้นที่ต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นั้นหมายความว่า

แต่ละรายวิชาที่สถาบันการศึกษาที่กำหนดให้เรียนในหมวดวิชาชีพครู

ต้องมีการฝึกปฏิบัติในระหว่างเรียนของแต่ละวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพของคุรุสภา

ว่าต้องมีการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน แยกออกจากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี

ดังนั้น การที่จะนับรวมเวลาของการฝึกปฏิบัติระหว่างเรียนกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

มิน่าจะตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายทั้งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖

และขอบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพที่ออกมาบังคับใช้

ในข้อเท็จจริงการที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เรียน(นักศึกษาครู)

ได้มี

การฝึกปฏิบัติระหว่างเรียนก่อนก็เพื่อเป็นการให้ได้ทดลองลงมือปฏิบัติจริงหลังจากที่ได้เรียนภาคทฤษฎีแล้ว

ภายใต้การสอน และการให้คำแนะนำของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งจะทำให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง

และที่สำคัญผู้เรียนเกิดทักษะมีสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้ในการปฏิบัติการสอนจริงในสถานศึกษาอย่างมั่นใจ

เพราะได้รับการฝึกฝนหลายครั้งจากอาจารย์ผู้สอนอย่างใกล้ชิด

และจากประสบการณ์การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนหลักสูตร ๕ ปี พบว่า

นักศึกษาเกือบทั้งหมดจะยังไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนมาตลอด ๔ ปี

ไปใช้ในการปฏิบัติการสอนของตนในภาคเรียนที่ ๑ ได้อย่างมั่นใจ

โดยเฉพาะการนำแผนการสอนไปใช้จริงในห้องเรียน

นักศึกษาจะพบปัญหามากมายในการใช้แผนการสอนที่เขียนขึ้นมาจากทฤษฎีที่ได้เรียนมา

ตั้งแต่ขั้นการนำเขาสูบทเรียน การใช้เวลาจัดกิจกรรมที่ไม่ได้เป็นไปตามที่วางแผนไว้

เนื่องจากเด็กนักเรียนบางคน/กลุ่มยังทำกิจกรรมไม่เสร็จ การสอนก็ไม่บรรลุผลสำเร็จถึงขั้นสุดท้ายตามแผนการสอน

ก็จะเกิดการลองผิดลองถูกไปในตัวเองแมจะมีครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ

คอยดูแลให้คำแนะนำแต่ก็ไม่ใช่ทุกชั่วโมงสอน นั้นหมายถึงต้องมีบางชั่วโมงสอนอาจจะมีประสิทธิภาพเพียงพอ

ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้บ่อยๆ **ผลที่ได้รับย่อมไม่เป็นผลดีกับทั้งตัวนักศึกษาฝึกสอน**

และนักเรียนที่ถูกสอนด้วย แต่พอเขาสูภาคเรียนที่ ๒ นักศึกษาจะมีความมั่นใจในการสอนของตนเองมากขึ้น

เขาสามารถที่จะเรียนรู้และปรับปรุงการเขียนแผนการสอนที่สามารถนำไปใช้จริงได้

สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียนได้ และมีความสุขกับการสอนของตนเอง

แสดงว่านักศึกษาครูสามารถปรับตัวและจัดกระบวนการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เนื่องจากมีระยะเวลาการฝึกปฏิบัติมาก คือ ๑ ปีเต็ม หรือ ๒ ภาคเรียน

เมื่อเป็นเช่นนี้ การที่สถาบันผลิตนักศึกษาครู

จะกำหนดให้การมอบหมายงานเพื่อให้นักศึกษาครูได้ลงไปทำกิจกรรม/โครงการต่างๆ

ในสถานศึกษาและถือว่าการฝึกปฏิบัติการสอน

แล้วนับชั่วโมงรวมเข้ากับการฝึกปฏิบัติการสอนจริงในสถานศึกษา เพื่อให้ครบ ๑ ปี ตามกฎหมาย

น่าจะต้องพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ข้อเท็จจริงและสิ่งที่ได้รับข้างตน

ธีรวิฐ ธาดาตันติโชค

